

Finanšu ministrija

Par sabiedriskā labuma organizāciju attīstību un saimniecisko darbību

Rīga, 2021.gada 31.marts

Finanšu ministrija

Sabiedriskā labuma sistēma Latvijā

Aktualitāte:

- Sabiedriskā labuma organizācijas (SLO) meklē iespējas savas darbības nodrošināšanai, bet regulējums nosaka ierobežojumus, pamatojoties uz naudas izšķērdēšanas ierobežošanas un godīgas konkurences nosacījumiem;
- Atskaitīšanās par SLO darbību uzliek administratīvo slogu, bet, ņemot vērā ka SLO ir dažādas, jautājums vai visām būtu jāsniedz vienāds informācijas apjoms;
- Dažādas interpretācijas iespējas par to, ko drīkst darīt SLO, ko nē.

SLO sistēmas pilnveidošanas mērķis:

- Skaidri spēles noteikumi, SLO pozitīvs tēls un jēgpilns minimalisms atskaitēs.

Finanšu ministrija

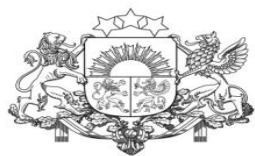
SLO un saimnieciskā darbība

Secinājums no *Domnīcas*: var pastāvēt SLO, kura veic 100% SD un joprojām atbilst SLO statusam.

Pienākumi un uzraudzība SLO, kuriem SD dominē:

- **Pamata jautājums: vai SD atbilst SLO mērķim?** SD pat 100% apmērā ir pieļaujama, taču jābūt pārlicinošam rezultatīvajam rādītājam, kas apliecina SLO mērķa sasniegšanu;
- sagatavojot atskaites VID, informācijā par SD **jāiekļauj nefinanšu rādītājus, atspoguļojot sabiedriskā labuma sasaisti ar SD un SLO mērķu sasniegšanu.**

Finanšu un nefinanšu rādītāji papildina viens otru.

Finanšu ministrija

SLO nefinanšu rādītāji

Nefinanšu plūsmas caurskatāmība:

SLO, kuru SD ieņēmumi ir virs 50% no visu SLO ieņēmumu kopsummas, tiek vērtēti SL komisijā.

1. Veidlapas pilnveidošana: **Kāpēc NVO ir SLO** (max 300 zīmes, līdz 5 iemesliem);
2. (nemainās kārtība) **atskaites par sabiedriskā labuma darbību** un veiktajiem pasākumiem iepriekšējā periodā;
3. **nākamajā gadā plānotie pasākumi**, vēlams arī ilgtermiņā, 1-3 gadus, sasniedzamie **rezultatīvie rādītāji** (cilvēku skaits, objekti, teritorija);
4. ja SLO veic SD (vai izmanto ziedojumus), tad ir jāvērtē un atskaitēs **jānorāda izlietoto līdzekļu efektivitātes un lietderīguma rādītāji**;
5. Šī informācija būs pieejama sabiedrībai. Tā tiks ņemta par pamatu, nosakot SLO caurskatāmības vērtējumu.

Finanšu ministrija

SLO finanšu plūsma

Finanšu plūsmas caurskatāmība:

1. **SD finanšu plūsmas nodalīšana** SLO grāmatvedībā, t.i. **nodalīta SD un SL ienākošās un izejošās naudas plūsmas;**

-> Tiks nodrošināta izsekojamība, kuri izdevumi segti no kādiem avotiem;

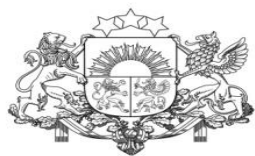
2. **Precizēts regulējums par UIN piemērošanu NVO (tostarp SLO), kuras veic SD:**

a) paredzēts, ka NVO, kuras veic SD ir UIN maksātāji;

b) paredzēts, ka NVO, kuras veic SD un ir nodalījušas SD, UIN aprēķināšanas un maksāšanas pienākums rodas tikai par to SD, kurai ir saistošs UIN likuma regulējums;

c) paredzēt (līdzīgi kā SU), ka ar UIN apliekamajā bāzē netiek ietverti izdevumi, kuri no SLO SD peļņas tiek novirzīti un izmatoti SL mērķu darbībai.

3. NVO gada pārskata sastāvdaļu «Ieņēmumu un izdevumu pārskats» papildināt ar jaunu posteni **“Izdevumi saimnieciskajai darbībai”**.

Finanšu ministrija

Sabiedriskā labuma komisija

6. SL komisijas kapacitātes stiprināšana:

- apmaksātais darbs komisijas ekspertiem, kas nenāk no valsts pārvaldes.
- Komisijai nav tikai konsultatīvā loma, bet lēmējtiesības.
- Priekšsēdētājam (VID) ir izšķirošā balss, ja balsu skaits sakrīt.

7. VID izstrādā **metodiku un kritērijus nefinanšu rādītāju izvērtējumam**. Mērķis - SLO var veikt SD, bet ir jāspēj pierādīt sabiedrisko labumu (vai sabiedriskā labuma darbības būtisku ietekmi) un korekti jādefinē sabiedriskā labuma mērķis un rezultātu rādītāji.

8. SD rezultātā nodrošinātais sabiedriskais labums ir pieļaujams arī vēlākā periodā (līdz 3 gadiem). Ja pēc 3 gadiem nevar pierādīt sabiedriskā labuma rādītājus, ne tikai atņem statusu, bet arī piemēro administratīvo **atbildību**.

Finanšu ministrija

SLO saimnieciskās darbības nosacījumi pirms un pēc reformas

Esošā situācija	SLO SD regulējuma pilnveidošanas priekšlikums
<p>Nav atļauta dominējoša SD veikšana.</p> <p>SLO pienākums ir ne mazāk kā 75 procentus no attiecīgajā kalendārajā gadā izlieto ziedojumu kopsummas un ieņēmumiem no SD kopsummas izlietot tai SL darbības jomai, kurā ir piešķirts SLO statuss.</p>	<p>Regulējums nosaka, ka NVO ar SLO statusu ir piemērojams īpašs izņēmums – SLO var veikt dominējošo SD (arī 100 % apmērā), vienlaikus tiek pilnveidots uzraudzības un atskaitīšanās process.</p> <p>Nav noteikts finanšu izlietojumam procentuāls ierobežojums.</p>

Finanšu ministrija

SLO saimnieciskās darbības nosacījumi pirms un pēc reformas

<p>Grāmatvedībā SLO izdevumu uzskaiti veic tikai pēc izdevumu posteņiem nevis darbības veidiem</p>	<p>Grāmatvedībā SLO saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites tiek nodalītas no SLO pārējās darbības</p>
<p>SLO uzraudzības procesā netiek vērtēts, kāda veida saimniecisko darbību veic un vai tai ir sasaiste ar statūtos noteiktajiem mērķiem.</p> <p>Sabiedriskā labuma komisija sastopas ar problēmām, nosakot atbilstošu sabiedriskā labuma apmēru dažādām SLO.</p>	<p>SLO saimnieciskā darbība tiek vērtēta kopsakarā ar statūtiem un sabiedriskā labuma mērķiem, kā arī tiek ņemti vērā darbības efektivitātes rādītāji.</p> <p>Tiek pilnveidots atskaišu veidlapu saturs. VID izstrādā metodiku un kritērijus nefinanšu rādītāju izvērtējumam.</p>

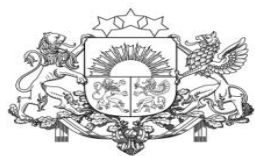

Finanšu ministrija

SLO saimnieciskās darbības nosacījumi pirms un pēc reformas

<p>Sabiedriskā labuma komisijai (SLK) konsultatīvs raksturs</p>	<p>Tiek stiprināta SLK kapacitāte un iesaiste SLO uzraudzības procesā – piešķirtas lēmējtiesības un paredzēta lielāka iesaiste lēmumu par SLO statusa piešķiršanu un SLO darbības uzraudzību.</p> <p>Darbam SLK deleģētajiem NVO ekspertiem tiek noteikta samaksa par darbu komisijā.</p>
<p>NVO nav UIN maksātājas, vienlaikus, konstatējot NVO būtībai neatbilstošas darbības un peļņas gūšanas raksturu, piemērojams UIN.</p>	<p>Atrunāti nosacījumi attiecībā uz UIN aprēķināšanas un maksāšanas pienākumu NVO.</p> <p>UIN saistības nerodas, ja SLO saimnieciskās darbības ieņēmumi novirzīti sabiedriskā labuma mērķu sasniegšanai vai novirzīti SLO saimnieciskai darbībai, lai sasniegtu sabiedriska labuma mērķi.</p>

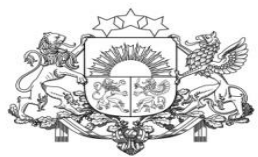
Finanšu ministrija

Kopsavilkums

Šobrīd regulējums aizliedz NVO veikt 100% SD, kā arī SLO ir ierobežojumi attiecībā uz administratīvām izmaksām (max 25%). Šādas prasības vairs neatbilst mūsdienu realitātei un SLO vajadzībām.

Priekšlikums paredz:

1. SLO ar dominējošo SD izvērtē iespēju to nodalīt uzņēmumā vai pāriet uz Sociālo uzņēmumu;
2. Ja 1.punkts nav izpildāms, SLO nodala grāmatvedībā SD uzskaiti;
3. SLO tiek piemērotas UIN normas par attiecināmajiem izdevumiem;
4. SLO tiek atļauta arī 100% SD, vienlaikus uzlabojot atskaitīšanos par SL rezultatīvajiem rādītājiem;
5. Tiek stiprināta SL komisijas kapacitāte un paredzēta atbildība par nefinanšu rādītāju nesasniegšanu plānotajā termiņā.

Finanšu ministrija

Paldies par uzmanību!